

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2024, sp. zn. 29 Cdo 2073/2022, ECLI:CZ:NS:2024:29.CDO.2073.2022.1

Číslo: 37/2025

Právní věta:

Umořit lze (i) blankosměnku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.08.2024

Spisová značka: 29 Cdo 2073/2022

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Blankosměnka [Směnka], Umoření listin

Předpisy: § 10 zákona č. 191/1950 Sb.

§ 304 zákona č. 292/2013 Sb.

§ 305 zákona č. 292/2013 Sb.

§ 306 zákona č. 292/2013 Sb.

§ 307 zákona č. 292/2013 Sb.

§ 313 zákona č. 292/2013 Sb.

§ 315 zákona č. 292/2013 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud změnil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 29 Co 58/2022, v potvrzujícím výroku tak, že se mění usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 18. 10. 2021, č. j. 34 U 5/2017-307, ve výroku ve věci samé tak, že se prohlašuje za umořenou blankosměnka, která je nedílnou součástí výroku tohoto usnesení. Ve zbývajících částech usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 29 Co 58/2022, zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 18. 10. 2021, č. j. 34 U 5/2017-307, prohlásil za umořenou blankosměnku zajišťující pohledávku z titulu smlouvy o kontokorentním úvěru č. XY s úvěrovým rámcem 2 000 000 Kč (výrok I.) a uložil účastníku L. V. (dále též jen „L. V.“), aby zaplatil

navrhovateli (České spořitelně, a. s.) na nákladech řízení částku 4 900 Kč (výrok II.).

2. Z obsahu spisu plyne, že

1) Navrhovatel se v řízení domáhal (návrhem doručeným soudem prvního stupně dne 18. 7. 2017) umoření blankosměnky (s nevyplněnými údaji data splatnosti a směnečné sumy), kterou vystavila v Praze dne 30. 3. 2016 společnost INOXCORE s. r. o., identifikační číslo osoby 24 85 37 98 (dále též jen „výstavce“) na řad navrhovatele, obsahující doložku bez protestu, kterou za výstavce podepsal jeho jednatel (L. V.), jenž blankosměnku podepsal (i) jako směnečný rukojmí (dále jen „blankosměnka“); blankosměnka byla „administrativním pochybením“ zničena (skartována).

2) Usnesením ze dne 1. 6. 2018, č. j. 34 U 5/2017-62, soud prvního stupně – odkazuje na § 304, § 305 odst. 1 a § 307 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále též jen „z. ř. s.“), vyzval toho, kdo má listinu (blankosměnku), aby se do 1 roku od vydání usnesení přihlásil u podepsaného soudu a podle možností listinu předložil nebo podal proti návrhu námítky. Současně určil, že nebude-li podán do jednoho měsíce od uplynutí uvedené lhůty další návrh na umoření listiny, soud řízení zastaví. Usnesení bylo doručeno (mimo jiné) navrhovateli, L. V., výstavci a Ing. Františku Červenkovi, jako insolvenčnímu správci výstavce (insolvenční řízení na majetek výstavce bylo zahájeno 20. 7. 2016, Městský soud v Praze usnesením ze dne 14. 9. 2016, č. j. MSPH 77 INS 17016/2016-A-12, zjistil úpadek výstavce, prohlásil na jeho majetek konkurs a ustanovil jmenovaného insolvenčním správcem).

3) Proti tomuto usnesení podali výstavce a L. V. včasné námítky, ve kterých namítali, že „pohledávka“ byla přihlášena do insolvenčního řízení vedeného na majetek výstavce (dne 19. 9. 2016), pročez není zřejmé, z jakého důvodu nebyla vyplněna „směnka z roku 2015 a proč byla vystavena blankosměnka“; vyjádřili pochybnost o tom, zda blankosměnka vůbec existovala.

4) Dne 16. 11. 2015 uzavřeli navrhovatel a výstavce smlouvu o kontokorentním úvěru s úvěrovým rámcem 1 000 000 Kč; za výstavce jednal L. V. Úvěr byl zajištěn blankosměnkou vystavenou téhož dne výstavcem na řad navrhovatele (dále jen „původní blankosměnka“). Následně se navrhovatel a výstavce dohodli na „navýšení“ kontokorentu a uzavřeli (dne 30. 3. 2016) novou smlouvu o kontokorentním úvěru č. 3675005399 s úvěrovým rámcem 2 000 000 Kč (dále též jen „smlouva o úvěru 2016“); úvěr byl zajištěn blankosměnkou (vystavenou na řad navrhovatele výstavcem dne 30. 3. 2016). Smlouva o úvěru 2016 rušila (a nahrazovala) předchozí smlouvu o úvěru.

5) Pohledávka ze smlouvy o úvěru 2016 nebyla řádně a včas hrazena; proto ji navrhovatel dne 15. srpna 2016 „převdl“ na tzv. evidenční pohledávku č. 421019439 (ve výši 1 724 746 Kč), kterou výstavce rovněž neuhradil. V této souvislosti pracovnice navrhovatele omylem skartovala blankosměnku místo původní blankosměnky (viz protokol o komisionálním zničení ze dne 31. 10. 2016). Pohledávku ze smlouvy o úvěru 2016 (jistina 1 724 746 Kč a příslušenství 77 755,57 Kč) přihlásil navrhovatel do insolvenčního řízení výstavce; insolvenční správce i výstavce (jednající L. V.) ji v daném rozsahu uznali.

6) Navrhovatel podáním ze dne 3. 6. 2019 (doručeným soudem prvního stupně téhož dne) navrhl, aby soud prohlásil blankosměnku za umořenou.

7) Usnesením ze dne 5. 10. 2020, č. j. MSPH 77 INS 15636/2020-A-12, Městský soud v Praze (mimo jiné) zjistil úpadek L. V. a prohlásil na jeho majetek konkurs; usnesením ze dne 11. 10. 2021, č. j. MSPH 77 INS 15636/2020-B-26, zrušil konkurs na majetek L. V. z důvodu, že jeho majetek je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

8) Usnesením ze dne 28. 12. 2021, č. j. MSPH 77 INS 17016/2016-B-112, Městský soud v Praze zrušil konkurs na majetek výstavce po splnění rozvrhového usnesení (ze dne 3. 11. 2021, č. j. MSPH 77 INS 17016/2016-B-110).

3. Na tomto základě soud prvního stupně – cituje § 305 odst. 1 a 2 z. ř. s. – dospěl k závěru, že navrhovatel má právní zájem na prohlášení blankosměnky za umořenou, když blankosměnkou zajištěná pohledávka (ze smlouvy o úvěru 2016) nebyla zaplacená a navrhovatel se může „domoci pohledávky vůči dlužníku“ prostřednictvím zajištění „v podobě blankosměnky“.

4. Za stavu, kdy námitky (proti umoření blankosměnky) měl zčásti za vyvrácené a zčásti za bezpředmětné, soud prvního stupně rozhodl, že se listina prohlašuje za umořenou (§ 313 odst. 2 z. ř. s.).

5. Přitom je z usnesení soudu prvního stupně zjevné, že považoval za účastníky řízení navrhovatele a L. V., jimž usnesení (následně) doručil.

6. Městský soud v Praze k odvolání L. V. usnesením ze dne 22. 2. 2022, č. j. 29 Co 58/2022-343, potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé (první výrok), změnil jej ve výroku o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu (druhý výrok), a určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (třetí výrok).

7. Odvolací soud – vycházející z § 304 odst. 1, § 307 odst. 1 a § 313 z. ř. s. – v první řadě zdůraznil, že v dané věci se navrhovatel domáhá umoření blankosměnky (neúplné směnky, jež má být dodatečně vyplněna tak, jak bylo ujednáno), tj. listiny, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, a tudíž ji lze i umořit (viz usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 10. 2003, č. j. 24 Co 210/2003-27). Současně se plně ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, podle nichž blankosměnka existovala a navrhovatel ji skartoval omylem.

8. Konečně k odvolacím výhradám, podle nichž námitky proti návrhu na umoření blankosměnky vznesl (i) výstavce, který nebyl „jako vedlejší účastník“ předvoláván k jednáním (a následně se jednání neúčastnil ani insolvenční správce výstavce), doplnil, že v projednávané věci byl okruh účastníků stanoven správně (viz § 306 z. ř. s.), když L. V. je jednatelem výstavce a insolvenční řízení L. V. bylo (pravomocně) skončeno.

9. Rovněž odvolací soud považoval za účastníky řízení (jen) navrhovatele a L. V., jimž usnesení (následně) doručil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti usnesení odvolacího soudu podal L. V. dovolání, které má za přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a to k řešení právní otázky, zda je možné umořit tzv. omylem skartovanou listinu (blankosměnku), jak na tento omyl pohlížet a zda lze blankosměnku následně „předložit k uplatnění práva“.

11. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož blankosměnka existovala a byla omylem skartována, a proto byla správně prohlášena za umořenou; postrádá rovněž „podrobnější odůvodnění“ samotné (ne)možnosti umořit blankosměnku, protože považuje rozhodnutí soudů obou stupňů za nepřezkoumatelná (či přezkoumatelná velmi obtížně).

12. V této souvislosti obecně připomíná, že blankosměnka je úmyslně neúplná směnka, která se stává „hotovou“ směnkou až po vyplnění zákonem vyžadovaných náležitostí. Právo vyplnit blankosměnku se vztahuje „pouze k jedné konkrétní listině“; není-li této listiny, není možné využití vyplňovacího

práva a dochází tak k dodatečné nemožnosti jeho výkonu. Dojde-li ke ztrátě či zničení blankosměnky, ke které se váže vyplňovací právo, nelze jednoduše vytvořit blankosměnku novou a považovat věc bez dalšího za vyřízenou. Vzhledem k akcesoritě vyplňovacího práva k přesně určené listině by bylo nutné uzavřít (i) novou dohodu o vyplnění takové blankosměnky.

13. Dále dovolatel akcentuje, že blankosměnka není listinou, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, když v ní není inkorporováno žádné právo, a to ani právo na její vyplnění. Za stavu, kdy je blankosměnka do okamžiku vyplnění všech náležitostí neúplnou směnkou, nemohl by do umořené blankosměnky být dopsán ani scházející údaj (výše směnečné sumy).

14. Současně je nutné vzít v úvahu, že výstavce, ač podal „v řádné lhůtě“ námitky, nebyl účastníkem řízení; přitom v rámci insolvenčního řízení vedeného na majetek výstavce navrhovatel již dostal (měl dostat) zaplacenou část dluhu, což by mělo mít vliv i na vyplnění konkrétní výše směnečné sumy (a obsah směnečného ujednání).

15. Dále dovolatel upozorňuje na nestandardní postupy navrhovatelky, včetně skutečnosti, že „po celou dobu byla odpovědnost za tzv. omyl při pokynu ke skartaci dávana osobě, která ve věci ani nebyla vyslechnuta, jakož i toho, že soudy postavily své závěry na výpovědi svědka P. V., který není (a nikdy nebyl) zaměstnancem výstavce, a kterou nebylo možno ověřit, neboť „nebyl pořízen záznam z celé jeho výpovědi (chybí celý začátek výpovědi)“. V této souvislosti poukazuje i na skutečnost, že protokol o jednání je pouze přepisem toho, co diktovala soudkyně, která věc projednávala, aniž by se v něm nacházela jakákoli poznámka o tom, „že by došlo k opožděnému spuštění záznamu u jeho zařízení“ (viz též jeho výhrady k protokolaci).

16. Konečně namítá, že blankosměnku nepodepsal a byl postupem soudů nižších stupňů zkrácen na svých právech.

17. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů nižších stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

18. Navrhovatel považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a dovolání za nedůvodné.

III.

Přípustnost dovolání

19. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., a to k řešení právní otázky dovoláním otevřené, týkající se (ne)možnosti umoření blankosměnky, dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené.

20. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

IV.

Důvodnost dovolání

21. Podle čl. I. § 10 zákona č. 191/1950 Sb., zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“), nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednáno, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel nabyl směnky ve zlé víře anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí.

22. Podle § 304 odst. 1 z. ř. s. umořit lze ztracenou nebo zničenou listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva.

23. Podle § 305 z. ř. s. řízení lze zahájit jen na návrh. Návrh na umoření listiny může podat každý, kdo má na jejím umoření právní zájem (odstavec 1). V návrhu na umoření listiny je třeba uvést skutečnosti, z nichž vyplývá, že z listiny nebo na jejím základě lze uplatnit nějaké právo. K návrhu je třeba předložit opis listiny nebo označit listinu, jejího vystavce, popřípadě i jiné osoby podle listiny zavázané, jakož i takové údaje, které listinu odlišují od jiných listin téhož druhu. Je-li v listině uvedena určitá částka, je třeba uvést i tento údaj (odstavec 2).

24. Podle § 306 z. ř. s. účastníky jsou navrhovatel, ten, kdo je podle listiny povinen plnit, ten, kdo má listinu v držbě, a ten, kdo podal námitky podle § 307 odst. 1.

25. Podle § 307 odst. 1 z. ř. s. soud vydá usnesení obsahující výzvu, aby se ten, kdo má listinu, přihlásil do 1 roku od vydání usnesení u soudu, který usnesení vydal, a podle možností předložil listinu nebo aby podal proti návrhu námitky. Toto usnesení se vyvěsí na úřední desce soudu.

26. Podle § 313 z. ř. s., zjistí-li soud, že listina, jejíž umoření bylo navrženo, nebyla vystavena nebo že není ztracena ani zničena, návrh zamítne (odstavec 1). Uplynula-li lhůta podle § 307 odst. 1 nebo 2 a nedojde-li k zamítnutí návrhu, prohlásí soud k dalšímu návrhu listinu za umořenou (odstavec 2). Není-li další návrh podle odstavce 2 podán do 1 měsíce od uplynutí lhůty uvedené v § 307 odst. 1 nebo 2, soud řízení zastaví. Na tento následek je nutno navrhovatele upozornit v usnesení podle § 307 odst. 1 nebo 2 (odstavec 3).

27. Podle § 315 z. ř. s. rozhodnutí o umoření listiny nahrazuje umořenou listinu, dokud ten, kdo je podle listiny zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu.

28. Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že směnečný zákon připouští, aby byla vydána směnka, která je při vystavení neúplná a má být později doplněna, jak bylo ujednáno (blankosměnka). Pro ujednání o doplnění blankosměnky nepředepisuje žádné formální náležitosti a nestanoví ani, které náležitosti směnky mohou být později doplněny nebo které naopak doplněny být nemohou. Blankosměnka se stává skutečnou směnkou (za předpokladu, že listina po vyplnění bílých míst má kvalitu směnky) až vyplněním, a to se zpětnými účinky (*ex tunc*); *ex tunc* vznikne i závazek avalisty, který se na blankosměnku podepsal [srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. [31 Cdo 4087/2013](#), uveřejněný pod číslem 103/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 103/2016“), jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sen. zn. [29 ICdo 32/2021](#), uveřejněný pod číslem 11/2024 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek].

29. Ve vztahu k umoření listin (a zvláště směnek) je judikatura Nejvyššího soudu ustálena v následujících závěrech:

1) Právní zájem na umoření ztracené nebo zničené listiny má ten, kdo z důvodu vlastnictví nebo z jiného právního titulu má právo (nárok) mít listinu u sebe (ve své dispozici), jestliže se umoření ztracené nebo zničené listiny odrazí (může projevit) v jeho právní sféře.

2) Dovozuje-li navrhovatel svůj právní zájem na umoření listiny, která je cenným papírem, z toho, že je jejím vlastníkem, může být jeho návrhu na umoření listiny vyhověno, jen bude-li „jeho vlastnické právo jednoznačně (bez pochybností) prokázáno“.

Je-li tu „spor o vlastnictví“ listiny, která je cenným papírem, může být vyřešen pouze ve „sporném“ řízení podle části třetí občanského soudního řádu. V řízení o umoření listin nelze prostřednictvím dokazování řešit, komu svědčí vlastnické právo k listině (listinnému cennému papíru), jejíž umoření je navrhováno, a kdo proto má právo (nárok) mít listinu u sebe.

Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. [21 Cdo 2748/2006](#),

uveřejněné pod číslem 48/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. [21 Cdo 3776/2010](#).

Tyto závěry – byť přijaté ve vztahu k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 při výkladu § 185j o. s. ř. – se obdobně prosadí i ve vztahu k řízení o umoření listin podle § 303 a násl. z. ř. s., ve znění účinném od 1. 1. 2014 (viz důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2022, sp. zn. [27 Cdo 993/2021](#), a ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. [27 Cdo 819/2021](#)).

3) Pravomocné usnesení o umoření směnky nahrazuje (dokud ten, kdo je podle ní zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu) umořenou směnku (§ 185s zákona č. 99/1963 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2013); jinak řečeno, takové usnesení samo nadále představuje listinu, jež ztělesňuje právo na zaplacení požadovaného směnečného peníze, bez jejíhož předložení není výkon práv ze směnky možný. Z hlediska naplnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu je proto usnesení o umoření směnky rovnocennou náhradou originálu směnečné listiny.

30. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [29 Cdo 1697/2017](#), včetně další judikatury Nejvyššího soudu v jeho důvodech zmíněné; pro dobu od 1. 1. 2014 viz § 315 z. ř. s.

K (ne)možnosti umořit blankosměnku

a) Část právní teorie zastává názor, podle něhož blankosměnku umořit nelze. Přitom argumentačně vychází z toho, že v blankosměnce není inkorporováno žádné právo (ani právo na její vyplnění); existuje jen právo do listiny doplnit určitý text a možnost ji tím přeměnit na listinu, která v sobě již právo skrývá, a kterou je nutno k uplatnění předložit. Blankosměnka tak umořitelná není a její zničení vede vždy k zániku vyplňovacího práva (srov. např. Zdeněk Kovařík, Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku, Právní rozhledy 1/2007, jakož i Dana Ondřejová, Umoření směnky: Všemocná justice či nedůsledný zákonodárce, Bulletin advokacie 7-8/2008, a Chalupa, R., Základy směnečného práva. Praha: Linde 2003, str. 61).

Později však část autorů připouští umoření blankosměnky jako obecné listiny, ač její doplnění považuje za obtížné (viz např. Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 469, Kovařík, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6., dopl. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 293, a Radim Chalupa, Zákon směnečný a šekový, Komentář, 1. část Směnky, 2. vydání, Linde Praha, a. s. 2006, jakož i v Lavický, P. a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Řízení nesporné. Praktický komentář, Praha: Wolters Kluwer, a. s. 2015, str. 553).

b) K závěru opačnému (o možnosti umořit blankosměnku) se hlásí např. Kotásek, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. vydání. Praha. Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, str. 109 a 330 a násl., a Zuzana Dvořáková, Umoření blankosměnky, Obchodněprávní revue 9/2018. Přitom kladou důraz dílem na existenci vyplňovacího práva (jako práva s blankosměnkou spojeného), které by nebylo uplatnitelné bez umoření ztracené nebo zničené listiny, dílem na ochranu práv věřitele (možnost umoření by neměla být odvislá od toho, zda již stihl blankosměnku vyplnit) a dlužníka (možnost zabránit zneužití ztracené listiny).

31. Kladnou odpověď dává i Branislav Jablonka, Zákon zmenkový a šekový, Komentár, Wolters Kluwer s. r. o., 2017, str. 61.

32. Současně Nejvyšší soud v dané souvislosti dodává, že možnost umořit blankosměnku připustil (být bez bližšího odůvodnění) již Nejvyšší soud ČSR v rozhodnutí ze dne 5. srpna 1937, sp. zn. R III 423/378, uveřejněném ve Sbírce rozhodnutí nejvyšších stolic soudních Čs. republiky, kterou

uspořádal Dr. F. Vážný, pod číslem 16268), přičemž zdůraznil, že se tak děje podle zákona č. 250/1934 Sb. z. a n., o umořování listin, (a nikoli podle § 73 a násl. zákona č. 1/1928 Sb. zákona směnečného). K přípustnosti umoření blankosměnky (rovněž bez další argumentace) v historické literatuře srov. např. Gustav Švamberg, Československé právo směnečné a šekové, Praha 1947, str. 213, Josef Smitek – Jaroslav Štěpina, Nové směnečné právo, Praha 1941, str. 586, nebo František Rouček, Nové Československé právo směnečné, Brno 1931, str. 86.

33. V díle Zmenkové právo podľa zákona č. 255/1941 S. z., Bratislava 1944, str. 456, podrobněji argumentovali ve prospěch závěru o přípustnosti umoření blankosměnky Karol Kizkink a Ján Spišiak. Uvedli, že (označený) zákon sice hovoří jen o ztracené nebo zničené „směnce“, *ratio legis* (chránit na jedné straně majitele „blankety“ proti třetímu nabyvateli, který by mohl po vyplnění z této uplatnit právo, a na straně druhé dlužníka, který by na základě takto vyplněné blankosměnky platil) však hovoří pro připuštění jejího umoření, když i blankosměnka je listinou, na jejímž umoření mají „strany“ důležitý zájem.

34. S vědomím shora uvedeného Nejvyšší soud v poměrech projednávané věci zdůrazňuje, že navrhovatel se v řízení domáhá umoření listiny (blankosměnky s nevyplněnými údaji data splatnosti a směnečné sumy), kterou (posuzováno podle obsahu navrhovatelem předložené fotokopie listiny) vystavil v jeho prospěch výstavce a jako směnečný rukojmí podepsal L. V. Současně šlo o listinu, kterou měl navrhovatel po právu ve svém držení a kterou (popsaným způsobem) omylem zničil jeho zaměstnanec.

35. Na tomto skutkovém základě činí následující závěry.

V. Závěr

36. Nejvyšší soud při řešení výše uvedené právní otázky vychází především z účelu právní úpravy umoření (§ 304 a násl. z. ř. s.), jímž je (zejména) poskytnout ochranu hmotněprávnímu nároku spojenému se ztracenou nebo zničenou listinou, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, a to tím, že výrokem soudního rozhodnutí takovou listinu nahradí (viz Drápal, I., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1384, Jirsa, J. a kol. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha III. Zvláštní řízení soudní. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019 str. 701). K tomu, že právní úprava umoření listin v § 303 a násl. z. ř. s. byla bez věcných změn převzata z občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (§ 185i až § 185s o. s. ř.), viz důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

37. Vzhledem k tomu, že blankosměnka zjevně není listinou, kterou (obecně) nelze umořit (§ 304 odst. 2 z. ř. s.), popřípadě listinou nepodléhající umoření (§ 304 odst. 3 z. ř. s.), zbývá posoudit, zda jde o listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva (§ 304 odst. 1 z. ř. s.).

38. Jakkoli nelze pochybovat o tom, že předložení blankosměnky [tj. vědomě vystavené neúplné listiny („zárodku“ směnky), která má být následně (v souladu s ujednáním o jejím vyplnění) doplněna a „přeměněna“ na směnku] k placení nemůže mít žádné právní účinky, nelze současně přehlédnout, že blankosměnka je vystavena právě proto, aby se v budoucnu (při splnění sjednaných předpokladů) stala skutečnou (platnou) směnkou. Za stavu, kdy se tak stane se zpětnými účinky (tj. k datu jejího vystavení), dospívá Nejvyšší soud k závěru, že i naplnění požadavku, aby šlo o listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, je nutné poměřovat právě ve vazbě na (předpokládané) doplnění blankosměnky (a vznik směnky s účinky *ex tunc*). Proto považuje (v souladu se shora uvedenými argumenty části právní teorie) za splněný i požadavek plynoucí z § 304 odst. 1 z. ř. s., totiž že jde o listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva.

39. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, podle něhož vyplňovací právo (jehož podstata tkví v oprávnění doplnit do blankosměnky chybějící náležitosti a dovršit tak přeměnu pouhého zárodku směnky na směnku úplnou) vzniká dohodou (smlouvou), uzavřenou mezi osobou podepsanou na blankosměnce a osobou, které byla blankosměnka vydána (tj. majitelem směnky). Tímto ujednáním je vymezen obsah vyplňovacího práva (tj. určeno, kdy a jakým způsobem může jeho nositel chybějící údaje do blankosměnky doplnit). Dohoda nemusí mít písemnou formu (postačí, je-li uzavřena ústně, případně jen konkludentně) a její obsah může být zachycen i jen v jednostranném prohlášení, které pak slouží jako doklad o udělení vyplňovacího práva a jeho rozsahu. Podepíše-li výstavce (vlastní) blankosměnku, popřípadě podepíše-li takovou blankosměnku (vedle výstavce) směnečný rukojmí (a blankosměnka je předána remitentovi), zásadně mají oba směneční dlužníci uzavřenu s remitentem smlouvu o podmínkách a způsobu vyplnění blankosměnky. V případě, že blankosměnka byla vystavena jako prostředek zajištění jiné (kauzální) pohledávky, musí být již k datu jejího vystavení výstavci (i rukojmímu) zcela jasné (a to právě ve vazbě na charakter a výši zajištěné pohledávky) podmínky pro vyplnění údajů výše směnečné sumy a data splatnosti. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. [29 Cdo 2605/2007](#), uveřejněný pod číslem 19/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a [R 103/2016](#), k jejichž závěrům se Nejvyšší soud přihlásil např. v rozsudcích ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. [29 Cdo 1143/2019](#), a ze dne 29. 2. 2024, sp. zn. [29 Cdo 1292/2023](#).

40. Jakkoli platí, že rozhodnutí o umoření listiny (blankosměnky) nahrazuje umořenou listinu (blankosměnku), dokud ten, kdo je podle listiny zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu (§ 315 z. ř. s.), Nejvyšší soud shledává potřebným vyjádřit se též k situaci, kdy náhradní listina nebude vydána (bez ohledu na to, zda nebude vydána pro neochotu povinné osoby nebo z jiného důvodu).

41. Otázka (ne)možnosti doplnění scházejících údajů v původně vystavené (a v poměrech dané věci následně omylem zničené) blankosměnce na usnesení, jímž byla blankosměnka umořena, totiž přímo souvisí se závěrem o možnosti umoření blankosměnky.

42. Nejvyšší soud považuje za nežádoucí, aby se význam usnesení o umoření blankosměnky omezil jen na (případnou) ochranu práv osob z (umořené) blankosměnky zavázaných, aniž by současně připustil možnost (následné) „přeměny“ tohoto usnesení (jako listiny nahrazující zničenou blankosměnku) na listinu, ze které by oprávněný mohl uplatnit práva vůči osobám podle umořené listiny zavázaným, tj. aniž by poskytl ochranu (též) osobě dle (umořené) blankosměnky oprávněné. Jinak řečeno, plyne-li z povahy blankosměnky a vyplňovacího práva k ní (viz argumentace shora), že předpokladem existence blankosměnky je vyplňovací právo (a současně platí, že vyplňovací právo nemůže existovat bez blankosměnky), prosadí se okamžikem umoření blankosměnky (právní mocí usnesení o umoření blankosměnky) i vyplňovací právo k blankosměnce. Shodně v literatuře opět Zuzana Dvořáková, Umoření blankosměnky.

43. Z týchž důvodů Nejvyšší soud nepovažuje za správný názor části právní teorie (viz výše zmíněné dílo autorů Karola Kizlinka a Jána Spišiaka str. 457), podle něhož umořovací usnesení samo neposkytuje majiteli vyplňovací právo; takové právo autoři majiteli přiznávají až v souvislosti s vydáním náhradní listiny.

44. Jde-li o samotnou realizaci vyplňovacího práva, Nejvyšší soud (vědom si možných technických obtíží s ní spojených) považuje za vhodné (a zpravidla potřebné), aby umořená blankosměnka (listina zobrazující podobu nahrazované blankosměnky) byla součástí výroku usnesení o umoření, které ji nahrazuje. Za stavu, kdy originál usnesení o umoření blankosměnky zůstává součástí spisu, zjevně nepřipadá v úvahu, aby osoba oprávněná z vyplňovacího práva k (umořené) blankosměnce toto právo

realizovala (scházející údaje doplnila) přímo do tohoto originálu. Potud se nabízí, ač nejde o pozitivním právem výslovně upravený postup, např. možnost, aby soud prvního stupně k žádosti oprávněné osoby (zde navrhovatele) vyznačil na usnesení o umoření blankosměnky, které jí předtím doručil (viz obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2022, sp. zn. [20 Cdo 588/2022](#), uveřejněné pod číslem 2/2023 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), nejen doložku právní moci, ale též údaj o tom, že právě toto (vyhotovení) usnesení bude nahrazovat umořenou blankosměnku.

45. Konečně Nejvyšší soud v dané souvislosti dodává, že i pro (doplněné) usnesení o umoření blankosměnky platí, že představuje listinu, jež ztělesňuje právo na zaplacení směnečného peníze, bez jejíhož předložení není výkon takového práva možný. Z hlediska splnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu je proto rovnocennou náhradou originálu směnečné listiny [viz obdobně např. důvody rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. [29 Cdo 478/2010](#), a ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [29 Cdo 1697/2017](#), uveřejněných v časopise Soudní judikatura č. 8, ročník 2013, pod číslem 112, a č. 9, ročník 2020, pod číslem 87 (ústavní stížnost proti poslední zmíněnému rozsudku Nejvyššího soudu odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 8. 10. 2019, sp. zn. [II. ÚS 2517/19](#))].

K námitkám nepravosti podpisu a (částečného) zániku blankosměnkou zajištěné pohledávky

46. Nejvyšší soud připomíná, že právní úprava obsažená v § 303 a násl. z. ř. s. neurčuje jako předpoklad umoření listiny (i) pravost podpisu osoby, která listinu vystavila (v poměrech směnky či blankosměnky pravost podpisu výstavce). Smyslem a účelem řízení (a rozhodnutí) o umoření směnky (blankosměnky) je totiž nahradit zničenou nebo ztracenou listinu, nikoli vyřešit otázku, zda tuto listinu vskutku podepsala (a je z ní zavázána) osoba na listině označená. Současně platí, že dlužníku náleží proti usnesení o umoření směnky všechny námitky, které by měl proti (umořovacímu) usnesení nahrazené) směnce; k jinému závěru nelze dospět ani tehdy, byla-li umořena blankosměnka; i v takovém případě má dlužník (po doplnění scházejících údajů oprávněným) k dispozici tytéž námitky, které by měl proti (doplněné) blankosměnce.

47. Jinak řečeno, závěr ustálené judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudky ze dne 21. 12. 2009, sp. zn. [29 Cdo 3478/2007](#), ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. [29 Cdo 1294/2010](#), ze dne 17. 8. 2011, sp. zn. [29 Cdo 4674/2010](#), nebo ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [29 Cdo 1310/2019](#)), podle něhož důkazní břemeno ohledně pravosti podpisu žalovaného (dlužníka) na směnce tíží žalobce (oprávněného ze směnky), se prosadí zásadně (až) v řízení o zaplacení směnky, a to bez ohledu na skutečnost, zda je právo na peněžité plnění uplatněno ze směnky, která byla (původně) vystavena jako blankosměnka, ze směnky nebo na základě listiny o umoření směnky (či blankosměnky).

48. Pro posouzení, zda byly splněny (zákonné) požadavky na umoření blankosměnky, je nevýznamná i výhrada dovolatele, že výstavce již obdržel (část) plnění v rámci insolvenčního řízení na majetek dlužníka. Je tomu tak již proto, že jde o kauzální námitku, která by mohla mít (obecně vzato) vliv (jen) na rozsah vyplňovacího práva ohledně výše směnečné sumy (podle rozvrhového usnesení ze dne 3. 11. 2021 bylo navrhovateli na zjištěnou pohledávku ze smlouvy o úvěru 2016 vyplaceno 229 812,70 Kč).

K účastenství v řízení o umoření blankosměnky

49. Z § 306 z. ř. s. plyne, že účastníky řízení jsou navrhovatel, ten, kdo je podle listiny povinen plnit, ten, kdo má listinu v držbě, a ten, kdo podal námitky podle § 307 odst. 1 z. ř. s.

50. V poměrech dané věci tak byli účastníky řízení Česká spořitelna, a. s. (jako navrhovatel a remitent, který listinu po právu držel), výstavce (INOXCORE s. r. o.) a směnečný rukojmí (L. V.) [jako osoby, které jsou podle listiny povinny plnit a podaly námitky]; skutečnost, že v době zahájení řízení

(18. 7. 2017) již běželo insolvenční řízení na majetek výstavce (usnesením ze dne 14. 9. 2016 Městský soud v Praze zjistil úpadek výstavce a prohlásil na jeho majetek konkurs), na okruhu účastníků řízení [vyjma toho, že by účastníkem řízení mohl být insolvenční správce výstavce] nic nemění. Česká spořitelna, a. s. nepřihlásila do insolvenčního řízení (podmíněnou) pohledávku z blankosměnky (k možnosti takovou pohledávku přihlásit viz [R 11/2024](#)).

51. V rozporu s výše uvedeným soudy nižších stupňů (fakticky) nepovažovaly výstavce (resp. jeho insolvenčního správce) za účastníka řízení, když mu nedoručovaly předvolání k jednání ani rozhodnutí vydaná v průběhu řízení.

52. Toto pochybení však v konečném důsledku nemá vliv na (ne)správnost rozhodnutí odvolacího soudu. V průběhu dovolacího řízení (18. 5. 2024) byl totiž výstavce vymazán z obchodního rejstříku poté, kdy byl konkurs na jeho majetek zrušen po splnění rozvrhového usnesení (usnesením ze dne 11. 10. 2021); ztratil tak způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 odst. 1 o. s. ř. a § 15 odst. 1, § 118 a § 185 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku) a není zde nikdo, kdo by po jeho zániku vstoupil do jeho práv a povinností, popřípadě kdo by „převzal“ práva a povinnosti, o něž v řízení jde. Současně nemá Nejvyšší soud pochybnosti ani o tom, že tato vada se týká (jen) výstavce, kterému byla nesprávným postupem soudů nižších stupňů odňata možnost jednat před soudem (§ 229 odst. 3 o. s. ř.), tj. nikoli dovolatele (skutečnost, že dovolatel byl jednatelem výstavce, na shora uvedeném nic nemění).

53. Argumentací vztahující se k „(ne)existenci blankosměnky a jejímu skartování“ dovolatel neotevívá žádnou právní otázku způsobilou k dovolacímu přezkumu, nýbrž toliko nepřipustně zpochybňuje soudy nižších stupňů zjištěný skutkový stav, kterým je Nejvyšší soud vázán. V intencích § 241a odst. 1 a 3 o. s. ř. je totiž jediným způsobilým dovolacím důvodem, pro který lze připustit dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř., dovolací důvod, jímž lze namítat, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (lhostejno, zda v rovině práva procesního nebo v rovině práva hmotného). Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. správné, přitom dovolací soud vychází ze skutkových závěrů odvolacího soudu a nikoli z těch skutkových závěrů, které v dovolání na podporu svých právních argumentů (případně) nejprve zformuluje sám dovolatel.

54. Srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod číslem 10/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

55. Jakkoli Nejvyšší soud vyhodnotil právní posouzení věci soudy nižších stupňů, podle něhož byly splněny zákonem určené předpoklady pro umoření blankosměnky (§ 304, § 305, § 307 odst. 1, § 313 odst. 2 z. ř. s.), jako správné, přičemž neshledal ani vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), v zájmu předejití (technickým) obtížím, které by mohly (v krajním případě) znemožnit realizaci vyplňovacího práva, změnil rozhodnutí soudů nižších stupňů ve výrocích ve věci samé (jen) tak, že prohlásil za umořenou blankosměnku, jejíž obsah (blíže) konkretizoval, a to v podobě dle přílohy č. 1, jež je součástí výroku usnesení Nejvyššího soudu [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

